

A. SALIERI: ŠKOLA ŽÁRLIVÝCH

Úvodní poznámka

Podobně jako je tomu u mnoha komických oper s využitím intrik, také děj opery *Škola žárlivých* je poněkud spleť. Považujeme tedy za vhodné představit nejprve ve stručnosti postavy, které v opeře vystupují. Hlavní pozornost je soustředěna na dva páry, na kterých se ukazuje téma žárlivosti – pokaždé jinak. Jednak je tu měšťanský pár – obchodník s obilím Blasio a jeho žena Ernestina. Blasio je až chorobně žárlivý, jakkoli k tomu nemá důvod. A pak je tu pár z aristokratických vrstev – Hrabě a Hraběnka. Zde připadla role toho, kdo žárlí, ženské postavě. Hraběnka však na rozdíl od Blasia žárlí oprávněně, protože její manžel avantýry ani neskrývá. Mezi těmito dvěma páry jsou další tři postavy: dva nesezdaní sloužící Carlotta a Lumaca a Poručík, který se nám zpočátku představuje jako zájemce o Hraběnku. Postupně se vybarvuje jako intrikán, jehož funkce v ději je však pozitivní, neboť jej dovede ke šťastnému rozuzlení.

Děje se v Benátkách 18. století.

První dějství

Uprostřed noci se Blasio krade po svém domě, neboť má za to, že se v něm ukrývá milenec jeho manželky Ernestiny. Ztropí tím rozruch a poděsí sloužící, kteří už mají dost jeho věčného žárlení. Blasio si však nedá pokoj a rozhodne se „pojistit“ si Ernestinu tím, že ji v domě zamkne. Ernestina je tak otrávená Blasiovým chováním, že si připustí i možnost malého flirtu. V ten moment přichází od Hraběte lístek. Ernestina jej vymění za novinový výstřižek a s pobavením sleduje, jak její manžel dychtí po tom, aby ji mohl usvědčit ze žárlivosti.

Mezitím se objeví Hraběnka, která hledá svého manžela. Chce si s ním promluvit, neboť je nešťastná, že o ni ztratil zájem. Jakmile ji Hrabě spatří, považuje ji za neznámou krásku. Hned s ní začíná flirtovat, než k vlastnímu zklamání zjistí, že se zmýlil. Konflikt eskaluje příchodem Poručíka, který se obdivuje Hraběnce. Když Hraběnka odejde, Hrabě odhalí Poručíkovi svůj plán: chce svést Ernestinu, neboť ženy žárlivých mužů jsou dle jeho teorie snadnou kořistí.

Hrabě finguje obchodní návštěvu u Blasia, ve skutečnosti však přichází kvůli Ernestině. Ačkoli Blasio se chystá na

cestu na venkov, bojí se Ernestinu ponechat samotnou s Hrabětem. Když se mu konečně podaří Hraběte dostat pryč z domu, zamkne svou ženu na několik západů a odjede. Mazaná Ernestina však poslala už předtím Lumacu, aby obstaral nový klíč. Hrabě se vrací a spolu s Ernestinou podniknou bizarní výlet. Blasio se mezitím vrací a ke svému zděšení zjišťuje, že Ernestina zmizela s Hrabětem. Rozhodne se, že je bude pronásledovat. To samé si usmyslí i Hraběnka.

Ernestina s Hrabětem nemají ani tušení, že jsou sledováni Blasiem. Hraběnka s Carlottou dorazí v přestrojení cikánky. Hraběnka vyčte Hraběti z dlaně, že je nevěrný a krutý muž, jehož žena doma pláče. Poté prozradí svůj převlek cikánky. Jeden druhého začne obviňovat, přidávají se Ernestina s Blasiem a hulákání nebere konce. Poručík a Lumaca s Carlottou je marně okřikují, aby nedělali takový rámus.

Druhé dějství

Lumaca s Carlottou flirtují, oba se sobě navzájem líbí, ale Lumaca zůstává „nad věcí“. Vidí na okolních vztazích, že láska člověku nakonec působí jen smutek. Blasio dorazí do

hraběcího domu. V přítomnosti Hraběnky a Poručíka žádá Hraběte, aby zanechal flirtování s Ernestinou. Ten jej místo toho zavede do „galerie žárlivých“. Malby, které mu ukáže, mají být důkazem, že být žárlivý je utrpení. Poručík přijde během řeči Hraběte na skvělou myšlenku: poradí Blasiovi, aby před Ernestinou předstíral lhostejnost k jejímu vztahu s Hrabětem, čímž vyvolá její žárlivost. Má se to stát tak, že na zem jakoby nechtěně upustí obrázek hezké slečny. Blasio udělá to, co mu Poručík poradí, a lest vyjde. Ernestina se v nitru duše užívá žárlivostí, i když Blasiovi to nepřizná a řekne mu, že si může dělat, co chce, a milovat, koho chce. Mezitím poradí Poručík obdobný úskok Hraběnce, která začne naoko flirtovat s Poručíkem, aby oživila své vyčpělé manželství s Hrabětem. Efekt se dostaví na všech stranách. Ernestina si vyčítá, že špatně jednala s Blasiem, a ten své city zaměřil raději na jinou ženu, Hrabě je nerudný při pomyšlení, že Hraběnka si nakonec myslí na jiného muže, Blasio žárlí na Ernestinu, Hraběnka na Hraběte. Je na čase, aby tento nekonečný kolotoč žárlivosti a podezírání skončil. Tím, kdo se o to postará, je Poručík, který dá oběma párům na srozuměnou, že se rozčilují zbytečně, protože všechno byla jen hra. Opera končí chválou manželství, neboť „kdo poruší posvátný svazek, ztratí svůj klid“.